

Motion till riksdagen

1989/90:Sk12

av Margitta Edgren m. fl. (fp)

med anledning av prop. 1989/90:40 om
tullregisterlag m. m.

Hösten 1987 lämnade tulldatautredningen (TDU) en rapport och ett förslag om tullens framtida datorisering av export- och importrutiner. Det gick ut på att bl. a. företag skulle kunna lämna importdeklarationer och exportanmälningar i elektronisk form via telenätet till tullen. Det skulle också innebära att tullen måste lägga om sina rutiner för tullproceduren. Dessutom skulle användning av enhetsdokument och tillämpning av europeisk transiteringsordning medföra ytterligare förändringar av befintliga rutiner.

Riksdagen behandlade en proposition i ärendet under maj månad 1988. I samband med propositionen instämde folkpartiet i kommittémotion av Anne Wibble m. fl. i att ett datoriserat system kunde effektivisera verksamheten. Vår invändning gällde att en organisationsöversyn och bred datautbildning borde föregå en datorisering bl. a. med hänvisning till de omfattande förändringarna av rutinerna och TDU:s uppgifter om att datamognaden var relativt låg inom tullverket.

Enligt TDU:s slutrapport SOU 1989:40 har man genomfört viss utbildning av tullpersonalen och planerar för ytterligare.

Tulldatasystemet kommer att bli ett tekniskt mycket avancerat system; man är t. ex. först i världen med elektroniskt sigill. Däremot är många rutiner helt oprövade i stor skala.

Detta gör att systemet är känsligt och troligtvis kommer att stöta på svårigheter som inte kan förutses.

Vi anser mot denna bakgrund att regeringen borde vara ytterst angelägen om att lyssna till datainspektionens synpunkter. DI är den myndighet som har erfarenheter och kunskaper om de svårigheter som stora datoriseringsprojekt rent lagmässigt kan stöta på. Folkpartiet litar på DI:s synpunkter om att det kan bli byråkratiskt tungrott när tullen skall samarbeta med utländsk myndighet.

Enligt 7 kap. 16 § sekretesslagen krävs DI:s medgivande för att lämna ut personuppgift om denna skall användas för automatisk databehandling i land som ej anslutit sig till Europarådets konvention om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter (Europarådskonventionen). Vi instämmer i detta och anser att frågan borde penetrerats i anslutning till aktuellt lagstiftningsarbete och eventuellt lösts i lagen.

Vi anser att de sökbegrepp/sökmöjligheter som det nya systemet medger skall preciseras i tullregisterlagen eller i en förordning. Vi anser vidare att

det kan vara rimligt att lagra uppgifter om enskilda personer i ett tullregister i sådana fall när personerna i fråga verkligen har ett tullärende. Det framgår inte av propositionen om man bara avser att lagra uppgifter om just sådana personer, eller om man avser lagra hela befolkningen. I det senare fallet är det fråga om att bygga upp ett komplett personregister. Detta motsätter vi oss.

Uppgifter om en person som har ett tullärende bör efterfrågas och sökas just när uppgifterna behövs, även om det då tar tid att hantera ärendet, och till något ökade kostnader. Man kan också överväga att sammanföra ett litet antal sådana sökningar om merkostnaderna för denna individuella hantering skulle bli mycket höga.

Tullregistret bör sålunda omfatta enbart sådana personer som just har, eller inom de senaste sex åren haft, ärende med tullen. Här som i andra fall måste man offra viss effektivitet för att kunna ta hänsyn den personliga integriteten.

Den automatiska gallringen av tullregistret måste ske direkt efter sex år, inte sex år efter utgången av kalenderåret efter den tidpunkt uppgiften lämnats. Med den föreslagna metoden riskerar man i genomsnitt ett halvt års onödigt lagring av känsliga uppgifter.

Vi anser det måste ske ett aktuellt hållande av personuppgifterna under de sex åren i tullregistret. Det är viktigt att nya ärenden, som eventuellt kommer in under den tiden och som berör en viss person, kommer att behandlas med korrekta och aktuella persondata.

Förslaget till tullregisterlag säger att systemet inte får användas för sådan brottsspaning som tullens spaningsregister används för. Det ingår i tullens ansvar för kontroll och övervakning. Detta innebär att tullens register torde komma att innehålla uppgifter om att någon kan misstänkas för brott. O begränsade sökmöjligheter kan vara integritetskränkande genom att det går att göra sammanställningar. Uppgifterna är i de flesta fall sekretesskyddade, men tullen är skyldig att först använda alla tillåtna sökmöjligheter för att få fram uppgifter innan sekretessen provas.

Vi anser att frågan om när ett elektroniskt dokument skall anses ha inkommit borde regleras i förvaltningslagen. Fler och fler myndigheter använder elektroniska kontakter med allmänhet, organisationer och företag. Det är av betydelse för rättssäkerheten att frågan om tidpunkten när ett ärende nått en myndighet regleras i övergripande lag.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om de länder som inte anslutit sig till Europarådets konvention om skydd för enskild vid automatisk databehandling av personuppgifter,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sökbegreppen i tullregisterlagen,
3. att riksdagen beslutar att personuppgifter skall gallras ur tullregistret efter sex år,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om personuppgifter och samkörning.

Mot. 1989/90

Sk 12

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om när ett elektroniskt dokument skall anses inkommet till myndighet.

Stockholm den 14 november 1989

Margitta Edgren (fp)

Isa Halvarsson (fp)

Anne Wibble (fp)

